

ייחוד – מקורות יסוד

א. פתיחה

אני נותן בדף זה את מקורות היסוד שנלמד בנושא ייחוד – משנה, תוספתא, בבלי, ירושלמי ורמב"ם. מדובר במעין "קובץ מקורות" או "מסכת ייחוד" שנלמד ממנו בשבוע הקרוב.

ב. פסוקים

1. חפשו בתנ"ך פסוקים ופרשיות המתארים מצבי ייחוד והאירועים שאירעו בהם מפאת הייחוד.
2. עמדו על המנגנון האנושי בחוויית הלבד (הייחוד), ועמדו על המנגנון הנפשי הגורם לאדם להתנהג אחרת בחברה.

ג. משנה ותוספתא

1. משנה :
 - א) עמדו על מבנה היחידה העוסקת בייחוד, ועל עיקרי שיטות התנאים המופיעות בה.
 - ב) תנו את הדעת להסבר למיקום יחידה זו בפרק רביעי במסכת קידושין.
2. עיינו במקבילות למשנה בתוספתא קידושין פ"ה הלכות ט, י, יד.
3. להרחבה – על היקף הפרק והיכן הוא מסתיים – מבוא לנוסח המשנה עמ' 977.
4. להרחבה - הערות על פיסוק המשנה :
 - א) שימו לב לחלוקת המשניות בכ"י קויפמן ובהלכות הרי"ף.
 - ב) פ: תד"ה רבי שמעון.
 - ג) הגהות הגר"א ס"ק א'.
 - ד) הרי"ף אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, עמ' 1108, סעיף c 11.

ד. מקור לאיסור ייחוד

1. בבלי :
 - א) קידושין פ: "מ"ט תנא דבי אליהו... קמ"ל".
 - ב) סנהדרין כא. "תנא משמיה דרבי יהושע... יחוד דפנויה".
 - ג) עבודה זרה לו: "אמר אבימי... אייחוד דעובדת כוכבים".
2. ירושלמי קידושין פ"ד ה"ב, "רבי יוחנן בשם רבי שמעון... בקירוב בשר".
3. להרחבה – פני יהושע על קידושין פ: ד"ה גמרא מנא הני מילי וד"ה אמנם כן.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק רביעי – דף מספר 1

בס"ד, י"ט באדר תש"ף

4. למשמעות הקביעה "פשטיה דקרא במאי כתיב", ראה את דברי הרמב"ם בספר המצוות שורש ב', "וכבר הגיע בהם הסכלות... הבאור והראיה".
5. ראשונים נקטו עמדות שונות ביחס ללימוד "רמז ליחוד מן התורה":
 - א) סנהדרין לו. תד"ה התורה העידה.
 - ב) השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ג, "וכן אמרו... שעיקרם תורה".
 - ג) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פכ"ב הלכות א-ג. להרחבה – הגהות הגר"א לשו"ע אבן העזר סימן כב ס"ק ד (מובא ברמב"ם פרנקל הלכות איסורי ביאה פכ"ב ה"ג).
 - ד) להרחבה - תרומת הדשן סימן רמב, "אפס נראה... יחוד נמי".
 - ה) מקורות נוספים באנציקלופדיה תלמודית, כג, עמ' תרלג-תרלה.

משנה

משנה קידושין ד – קויפמן – מהמילון ההיסטורי

משנה יב

לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אבל אשה אחת מיתייחדת עם שני אנשים.

5

ר' שמעון או'. אף איש אחד מיתייחד עם שתי נשים.

בזמן שאשתו עמו ישן עמהם בפונדקי מפני שאשתו משמרתו.

מיתייחד אדם עם אמו ועם ביתו וישן עמהן בקרוב בשר.

היגדילו. זה יישן בכסותו וזה יישן בכסותו.

משנה יג

לא יל(מ)ד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים.

10

ר' לעזר או'. אף מי שאין עמו אשה לא ילמד סופרים.

משנה יד

ר' יהודה אומי'. לא ירעה רווק בהמה ולא יישנו שני רווקים בטלת אחד(ד)[ת].

וחכמי מתירין.

כל שעיסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים.

15

ולא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים.

ר' מאיר אומי'. לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספר ספן חנווני ורועה. מפני שאומנותן אומנות ליסטים.

תוספתא קידושין פרק ה' (מהדורת ליברמן)

הלכה ט

מתייחדת אשה אחת עם שני אנשים אפי' שניהם כותיים אפי' שניהם עבדים אפי' אחד כותי ואחד עבד

20

חוץ מן הקטן שאינה בושה לשמש כנגדו

הלכה י

אחותו וחמותו ושאר כל עריות שבתורה לא יתייחד עמהן אלא על פי שנים אבל היא לא תתייחד אפי'

עם מאה גוי

ר' לעזר או' אף מי שיש לו אשה ובנים ואין שרוין אצלו לא ילמד סופרין

25

ר' יודה או' רווק לא ירעה בהמה דקה ולא יישנו שני רווקים בטלית אחת

וחכמים אמרו לא נחשדו ישראל על כך

הלכה יא

היה ר' מאיר אומי' יש איש ואשה שמולדין חמש אומות, כיצד?

גוי שיש לו עבד ושפחה ולהם שני בנים, נתגייר אחד מהן הרי אחד גר ואחד גוי נתגייר רבן וגיירן לעבדים

30

והולידו בן והולד עבד (נשתחרר אחד מהן הרי אחד והולידו בן הולד ממזר)

הלכה יב

- נשתחררה שפחה ובא אליה אותו עבד והולידו בן הולד משוחרר נשתחררו שניהם והולידו בן הולד עבד משוחרר
 הלכה יג 35
- יש שמוכר את אביו ונותן לאמו כתובתה כיצד מי שיש לו עבד ושפחה והולידו בן שחרר שפחתו ונשאה וכתב נכסיו לבנה והוא שמוכר לאביו ונותן לאמו כתובתה
 הלכה יד
- כל שעסקו עם הנשים לא ייתחד עם הנשים כגון הסרידין והסרוקות והגרדין והרוכלין והחייטין והספרין והכובסין והנקורות ר' מאיר אומ' אין לך אומנות שעברה מן העולם אלא אוי לו לאדם שרואה את הוריו באומנות פגומה
 הלכה טו 40
- ר' אומ' לעולם ישתדל אדם וילמד את בנו אומנות נקייה מגזל וקלה ויתפלל למי שהעשר שלו שאין לך אומנות שאין בה עניות להודיעך שאין עשר ועני מן האומנות אמ' ר' שמעון בן לעזר הראית מימך ארי סבל צבי קייץ שועל חנוני זאב מוכר קדירות בהמה חיה ועוף שיש להן אומנות והן לא נבראו אלא לשמשני ואני לשמש את קוני והלא דברים קל וחומר ומה אם אילו שלא נבראו אלא לשמשני הרי הן מתפרנסין שלא בצער אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהורעתי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי
 הלכה טז 45
- ר' נוהריי אומ' מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאוכלין שכר עמלה בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא להם לפי שכל אומנות שבעולם אין עומדין לאדם אלא בנערותו בזמן שכוחו עליו אבל אם בא לידי חולי או לידי זקנה לידי מידת הייסורין ואין עושה מלאכה לסוף שמת ברעב אבל תורה משמרתו לאדם מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו בנערותו מהו אומ' וקויי ה' יחליפו כה יעלו אבר כנשרים וגוי' בזקנותו מהו אומ' עוד ינובון בשיבה וגוי'
 הלכה יז 50
- וכן אתה מוצא באברהם אבינו שבירכו המקום בזקנותו יותר מנערותו שני' ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם ר' מאיר אומ' שלא היתה לו בת ר' שמעון אומ' משם ר' יהודה שהיתה לו בת ר' לעזר המודעי או' זו איסתגנינוס שהיתה בידו של אברהם אבינו שהכל היו באין לפניו ר' שמעון בן יוחי אומ' זו מרגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל הרואה אותה מיד נתרפא משמת אברהם אבינו נטלה המקום ותלאה בגלגל חמה
 הלכה יח 60
- מדה שנייה שלא מרד עשו בימיו
 הלכה יט
- מדה שלישית שעשה ישמעאל תשובה בימיו
 הלכה כ 65
- אחרים אומ' בת היתה לו לאברהם ובכל שמה

בס"ד, י"ט באדר תש"ף

הלכה כא

וברכו המקום בזקנותו יותר מנערותו וכל כך למה מפני שעשה את התורה עד שלא באת שני עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרת מצותי חקותי ותורותי תורתני לא נאמ' אלא תורותי מלמד שנתגלו לו טעמי תורה ודקדוקיה

70

בבלי קידושין כתב יד וטיקן 111

:פ

לא יתייחד איש

מאי טע'?

תנא דבי אליהו הואיל ונשים דעתן קלה עליהן.

75

מנהני מילי?

אי' יוח' משום ר' שמע' בן יוחי: רמז ליחוד מן התורה – "כי יסיתך אחיך בן אמך", וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו ואין מתייחד עם כל עריות שבתורה.

פי(ט)ט'י[נ] דקרא במאי כת'?

80

אמ' אביי: לא מיבעיא קא', לא מיבעיא בן אב דס(ג)נ[נ] לי' דעיץ ליה עצות רעות אלא אפילו בן [אם] דלית ליה חלוקה בהדיה ולא ס(ג)נ[נ] ליה לא (מ)נ[נ]צית לי'.

לימ' מתני' דלא כאבא שאול, דתניא:

[תנוק] כל שלשים יוציא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים,

85

[אבא שאול אומ' אף בשתי נשים],

אפילו תימא אבא שאול, בשעת אנינותו של אדם תביר יצריה,

ורבן סברי לה כר' יצח', דאי' יצחק: מאי דכת' 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו'? אפילו בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו.

ואבא שאול, ההוא כי כת' במתרעם על מידותיו כת', והכי קא' מה יתרעם אדם על מידותיו וכי גבר על חטאיו דיו [ב]חיים שנתתי לו,

90

כי ההוא מעשה דההיא איתתא ואפקו' [גרסינ' ורבנן כו' וגר' דאפקוה].

'אבל אשה אחת',

אמ' רב יהוד' אמ' רב: לא שנו אלא בכשירין אבל בפרוצין אפילו עשרה נמי לא,

95

מעשה היה והוציאוה עשרה במיטה.

אמ' רב יוסף תדע דמחברי עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי.

נימא מסייע ליה: מוסרין לו שני תלמידי חכמ' שמא יבוא עליה בדרך, תלמ' חכ' אין, אינשי דעלמ' לא, לא, שני תלמ'?! חכמ' דידעי (פא). לאתוריי ביה.

	100
אמ' רב יהוד' אמ' רב לא שנו אלא בעיר אבל בדרך צריך שלש', שמא יצטרך אחד מהן להשתין מים ונמצא אחד מהן מתייחד עם הערוה. נימ' מסייע ליה מוסרין לו שני תלמי חכי ואיהו - הא תלתא, התם כי היכי דניהוו עליה סהדי.	
	105
רב ורב יהוד' הוו קאזלי באורחא, הוה קאזלה ההיא איתתא מקמיהו א'ל רב לרב יהוד' דל כרעך מקמי גיהנם א'ל והא מר הוא דא' בכשירין שפיר דמי א'ל לאו כש'י כגו' אנן אלא כגון ר' חנינ' בר פפי וחביריו	
	110
אמ' רב מלקין על היחוד ו[אין]אוס' על היחוד אמ' רב אשי לא אמרן אלא ביחוד דפנוייה אבל ביחוד דאשת א[נ]ש לא משוי' דמוציא לעז על בניה. מר זוטרא מלקי ומכריז א'ל רב נחמן מפרהטיה לרב אשי מר נמי לילקי ולכריז, דילי איכא דשמע בהא ולא שמע בהא	
	115
אמ' רבא מלקין על לא טובה השמועה שני אל בני כי לא טובה הש(ומ)[מו]עה אשר אנכי שומע מר זוטרא מותיב ל' אפסרא אכתפיה ומקרי ליה אל בני	
	120
אמ' רבא בעלה בעיר אין חוש' משום יחוד אמ' רב יוסף פתח פתוח לרש' הרבים אין חושש' משום ייחוד רב ביבי איקלע לבי רב יוסף, לבתר דכרוך ריפתא אמ' להו שקולו דרגא מתותי ביבי א'ל הא' רבא בעלה בעיר אין חוש' משום ייחוד שאני ביבי דשושבינתיה הוה וגייסא ביה	
	125
אמ' רב כהנא : אנש' מבחוץ ונשים מבפנים אין חוש' להם משום ייחוד אנש' מבפנים ונש' מבחוץ חוש' משי ייחוד במת[נית'] תנא איפכ', אמ' אביי השתא דאמ' רב כהנא הכי ובמתני' תנא איפכא אנן נעביד לחומר	
	130
אביי דייר גולפי רבא דייר קני אמ' אביי סקבא דשתא ריגלא	

- הנך שבייתא דאתאן לנהרדעא אסקוה לבי רב עמרם חסידא,
 בהדי דקא חלפי' חדא מינייהו נפל (ריחיא) [זיהרא] באיפומיא, 135
 שקליה רב עמרם לדרגא אותביה וקא סליק ואזיל,
 כי מטא לפלגי' דדרגא (אנורא) [אמי'] בי עמרם נורא בי עמרם נורא
 אתו רבנן איל כסיפתני'
 אמי' להו מיטב תיכספון מינאי בהאי עלמי' ולא תיכספון מינאי לעלמי' דאתי
 אשבעיה [ליצר הרע] נפק מיניה בעמודא דנורא 140
 איל חזי דאנא בישרא (ואנא) [ואת] נורא ואנא עדיפנא מינך
 ר' מאיר הוה מתלוצץ בעוברי עבירה,
 יומא חד אידמי ליה [שטן כ]איתתא בהך גיסא דמברא,
 לא הוה מברא נקט מצרא בידיה וקא עבר ואזיל, 145
 כי מטא פלגא דמיצרא שבקיה
 איל אי לאו דמכריזי עלך ברקיעא הו?הרו ברי' מאיר ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי
 ר' עקיב' הוה מתלוצץ בעוברי עבירה
 יומא חד אידמי ל'י איתתא בריש דיקלא
 נקטיה לדיקלא וקא סליק,
 כי מטא לפלגא דדיקלא שבקיה
 איל אי לא דמכריזי עלך ברקיעא הזהרו ברי' עקיב' ותורתו שויתיה לדמך תרתין מעי 150
 פלימו הוה רגיל לומר גירא בעינא דשטנא 155
 יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה אידמי ל'י כעניא
 אתא קרא אבבא אפיקו ל'י ריפתא
 אמי' יומא כי האידנא כולי עלמא אגואי ואנא אבראי עיילו קריבו ריפתא קמיה
 אמי' יומא כי האידנא כולי עלמי' אתכא ואנא לחודאי אתיוה אותבוה אתכא
 הוה מלי נפשיה שחינא ובכי והוה קא עביד מילי דמאיסותא 160
 אמי' ל'י (א9): תיב שפיר הבו ליה כסא אכמר שדא ביה נחרו שקא ומית שמע דהו קאמרי פלימו קטל גברא
 ערק טשא בבית הכסא אזל נפל קמיה חזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה
 איל ומאי טעי אמרת הכי ואלא היכי כו נימא
 איל אימי רחמי יגער יי בדך השטן 165
 רב חייא בר אשי הוה קא רגיל כל יומא דהוה נפיל על אפיה ואמי' הרחמן יציליני מיצר הרע
 יומא חד שמעתי דביתוהו, אמרה הא כמה שני דפריש ל'י מינאי, מאי טעמי' אמי' הכי?

- יומא חד הוה קא גריס בגינתיה קשטה נפשי וחלפה ותניא קמיה,
 אמ' מאן את?
 אמרה ליה אנא חריתא דהדרי מיומא 170
 תבעה אמרה לי אייתי לי מן הדין רומני דריש צוציתא דדיקלא שוור אייתייה ניהלה
 כי מטא לביתיה הוה קא שגרא תנורא סליק וקאי יתיב בגויה
 אמרה לי מאי האי
 אמ' לה הכי והכי הוה מעשה
 אמרה לי אנא הואי 175
 [אמ' לה אנא] מיהא לאיסורא איכווני
 דכת' 'א[י]שה הפרם וי'י יסלח לה', במה הכת' מדבר? באשה שנדרה בנוזיר ושמע בעלה והיפר לה והיא
 לא ידעה שבעלה היפר לה והיתה שות' ביין ומטמאה למתים,
 וכשהיה ר' עקיב' מגיע אצל פסוק זה היה בוכה ואומ' [ומה] מי שנתכוון לאכול בשר טמאה ועל' בידו
 בשר טלה אמרה תורה צריך כפרה וסליחה, מי שנתכוון לאכול בשר חזיר [ואכל בשר חזיר] על אחת
 כמה וכמה 180
 כיוצא בדבר אתה או' 'והוא לא ידע ואשם ונשא עונו', במה הכת' מדבר? במי שנתכוון לאכול בשר שמן
 ועלה בידו (בשר) חלב אמרה תורה והוא לא ידע ואשם ונשא עונו, מי שנתכוון לאכול חלב ועלה בידו
 חלב על אחת כמה וכמה!
 איסי בן יהוד' או' 'והוא לא ידע ואש'?' ונש' עונו', על דבר זה ידו הדווים. 185
- ומתייחד אדם
 אמ' רב יהו' אמ' רב [א?סי]: מתייחד אדם עם א(ש)[חו]תו ודר עם בתו ועם אמו,
 כי אמריתה קמיה [דשמואל] אמ' לי אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה
 תנן מתייחד אדם עם בתו ועם אמו וישן עמהם בקרוב בש'
 תיובתא דשמו' 190
 אמ' לך שמואל וליטעמיך הא דתניא אחותו וחמותו ושאר כל העריות שבתורה אין מתייחדין עמהן אלא
 בעדים, בעדים אין שלא בעדים לא?
 [אלא] תנאי היא, דתניא:
 א'ר מאיר היזהרו בי מפני בתי (ה) 195
 א'ר טרפון היזהרו בי מפני כלתי
 ליגלי עלי אותו תלמי?י?
 אמ' ר' אבהו משום ר' חניני בן גמלי לא היו ימים מועט' עד שנכש' אותו תלמיד בחמותו
- ואפי' עם הבהמה 200
 אביי מכלי להו מכ[ו]לי דברא דרב ששת מעבר להו נהרא

- רב (ג) חנן מנהרדעי' איקלע לבי רב כהנא לפום נהרא חזייה דיתיב וקא גריס וקא קיימא [בהמ']
 א"ל ולא סבר לה מר אפילו עם בהמה
 א"ל לאו אדעתאי
205
- אמ' רבא מתייחד עם שתי יבמות ועם שתי צרות ועם אשה ויבמה ועם אש' ובת בעלה ועם אשה ותינוקת
 שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה
 הני מאי טע' כיון דסניין אהדדי מיגליין אהדדי
- זה ישן בכסוי
 וכמה?
 אמ' רב אדא בר עוה אמ' רב תינוקת בת תשע שנים ויום אחד ותינוק בן שתים עשרה שני ויום אחד
 אי דאמי' תיני' בת שתים עשר' שנה ויום אחד ותינוק בן שלש עש' שנה ויום אחד
 וזה וזה עד שיהיו שדים נכו' ושערך צמח
210
- אמ' רפרם בר פפא אמ' רב חסדא לא שנו אלא שאינה בוש' לעמוד לפניו ערומה אבל בוש' לעמוד לפניו
 ערומה לא
 רב חנא בר רבי' איקלע לבי רב חסדא חתניה שקליה לבת ברתיה אותבה אכ'() [נפיה
 א"ל לא סבר לה דמיקדש'
 א"ל עבר מר אדרב דאמי' רב יהוד' אמ' רב ואיתימ' ר' אלעזר אסור לאדם ש[ני]קידש את בתו כשהיא
 קטנה עד שתגדיל ואמי' בפלי' אני רוצה
215
- א"ל מר נמי עבר אדשמוי דאמי' שמוי אין משתמשין באשה (א"ל אנא כאידך דשמוי דאמי' שמואל אין
 באשה)
 א"ל אנא כאידך דשמוי דאמי' שמוי (פ.ב.) ובלבד שיהא לבו לשמים
- לא ילמד (אדם) רווק
 מאי טע'?
 אילימי' משום ינוקי, והתניא אמרו לו לר' יהוד' לא נחשדו ישר' על משכב זכור ולא על בהמה,
 אלא רווק () [מ]שום אימותן דינוקי, ואשה משום אבוהון דינוקי
220
- ר' אליעי' אוי אף
 איבעיא להו מי שאין לו אשה כלל או מי שאין אשתו שרוייה אצלו
 תיש' דתניא אף מי שיש לו אש' ואינה שרוייה אצלו
230
- לא ילמד סופרים ר' יהודה אוי לא ידעה
 תניא אמרו לז' לר' יהוד' לא נחשדו ישר' על משכב זכור ולא על בהמה
235

כל שעיסקו

תנו רבנן כל שעיסקו עם הנשים סורו רע כגון הצר(ט)[פ]ין (והצדוקין) [והסרקנין] והניקרות והגרדיין והספרין והכובסין והגרע והבלן והבורסי אין מעמידין לא מלך ולא כהן גדול מאי טע' לא משום דפסילי אלא משום דזילא אומנותייהו 240

עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צדו ורוחו גסה ונתלה ויושב ועינו צרה ועינו רעה ואוכל הרבה ומוציא קימעא וחשוד על העריות ועל הגזל ועל שפיכות דמים

ירושלמי קידושין פרק ד – מהדורת אקדמיה מהמילון ההיסטורי

הלכה יב

"לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים" כול'. 245

אמ' ר' אבין. במ' דברי אמור'. בכשירין. אבל בפרוצין לא תתייחד אפילו במאה איש. תני. בן יומו שמת הרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם. לא סוף דבר בן יומו חי אלא אפי' יצא ראשו ורובו בחיים. ויוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים. אבא שאול או'. אף באיש אחד ובשתי נשים.

מסתברא ר' שמעון מודיי לאבא שאול. אבא שאול לא מודי לר' שמעון. שאין יצר הרע מצוי בבית הקברות. 250

ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחי. "כי יסיתך אחיך בן אמך או בנדך או בתך או אשת חיקך". "אמך בסתר". "בתך בסתר".

מתייחד אדם עם אמו ודר עמה. עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה. וישן עמה בקירוב בשר. תני ר' חלפתא בן שאול. הבת אצל האב עד בת שלש שנים ויום אחד. הבן אצל האם עד בן תשע שנים ויום אחד. הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. 255

תני. שנים שהיו ישינים במיטה אחת זה מתכסה בכסות עצמו וקורא וזה מתכסה בכסות עצמו וקורא. אם היו בנו ובתו קטנים מותר. תמן אמרין. איש ואשתו מותר. ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר. לאיש ואשתו נצרכה. 260

הלכה יג

פיס'. "ולא ילמד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים". כול'. תני. ר' אלעזר או'. אף מי שיש לו אשה ובנים ואינן עמו באותו מקום לא ילמד סופרים. ר' יודן ביר' ישמעאל עבד! חד מתניין (רבו): [הכין1]. 265

פיס'. "ר' יהודה או'. לא ירעה רווק את הבהמה ולא ישנו שני רווקין בטלית אחד. וחכמי מתירין". יאות אמ' ר' יודה.

מה טע' דרבנין.

חס ושלום לא נחשדו יש' לא על הזכור ולא על הבהמה. 270

והתנין. "לא ילמד רווק סופרים" >משנה. קידושין ד, יג.<

משם שאמו באה עמו אחותו באה עמו.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב – כתב יד תימן – מכון ממרא

א אסור להתייחד עם ערווה מן העריות, בין זקנה בין ילדה--שדבר זה גורם לגלות ערווה: חוץ מהאם עם בנה, והאב עם בתו, והבעל עם אשתו נידה. וחתן שפירסה אשתו נידה קודם שיבעול--אסור להתייחד עימה, אלא הוא ישן בין האנשים, והיא ישנה בין הנשים; ואם בא עליה ביאה ראשונה, ואחר כך נטמאת--מותר להתייחד עימה. 275

ב לא נחשדו ישראל על משכב זכור, ועל הבהמה; לפיכך אין איסור להתייחד עימהן. ואם נתרחק אפילו מייחוד זכור ובהמה, הרי זה משובח; וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה, כדי שלא יתייחדו עימה. ואיסור ייחוד עריות, מפי הקבלה. 280

ג כשאירע מעשה אמנון ותמר, גזר דויד ובית דינו על ייחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערווה, בכלל ייחוד עריות; ושמאי והילל גזרו על ייחוד גויים. נמצא כל המתייחד עם אישה שאסור להתייחד עימה, בין ישראלית בין גויה--מכין את שניהן מכת מרדות, האיש והאישה, ומכריזין עליהן: חוץ מאשת איש--שאף על פי שאסור להתייחד עימה, אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזינת, ונמצאו מוציאין לעז על הבנים שהן ממזרים. 285

ד כל אישה שאסור להתייחד עימה--אם הייתה אשתו עימו--הרי זה מותר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו; אבל לא תתייחד ישראלית עם הגוי, אף על פי שאשתו עימו--שאין אשתו של גוי משמרתו, ואין להן בושא.

ה וכן אין מוסרין תינוק ישראלי לגוי ללמדו ספר וללמדו אומנות, מפני שכולן חשודין על משכב זכור. ואין מעמידין בהמה בפונדקאות של גויים, ואפילו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות. [ו] ואין מוסרין בהמה חיה ועוף לרועה גוי, אפילו זכרים לגוי ונקבות לגויה--מפני שכולן חשודין על הרבעת בהמה. וכבר ביארנו שהן אסורין בזכור ובהמה, ונאמר "ולפני עיוור, לא תיתן מכשול" (ויקרא יט, ד). ו [ז] ומפני מה אין מוסרין בהמה נקבה לגויה: מפני שכולן בחזקת נואפים, וכשיבוא הנואף לשכב עם גויה זו, אפשר שלא ימצאנה, וישכב עם הבהמה; או אפילו ימצאנה, ישכב עם הבהמה. 290

ז [ח] לא תתייחד אישה אחת, אפילו עם אנשים הרבה--עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם; וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. ונשים הרבה עם אנשים הרבה, אין חוששין לייחוד; היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים, או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ, ופירשה אישה לבין האנשים, או איש לבין הנשים--אסורין משום ייחוד. אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים, אסור לו להתייחד עם הנשים. כיצד יעשה--יתעסק עימהן ואשתו עימו, או ייפנה למלאכה אחרת. 295

ח [ט] מותר להתייחד עם שתי יבמות, או עם שתי צרות, או עם אישה וחמותה, או עם אישה ובת בעלה, או עם אישה ובת חמותה--מפני ששונאות זו את זו, אין מחפות זו על זו. וכן מותר להתייחד עם אישה 300

שיש עימה תינוקת קטנה שיודעת טעם ביאה, ואינה מוסרת עצמה לביאה--שאינה מזונה בפניה, שהרי זו מגלה את סודה.

ט [י] תינוקת מבת שלוש שנים ולמטה, ותינוק מבן תשע שנים ולמטה--מותר להתייחד עימהן: שלא גזרו אלא על ייחוד אישה הראויה לביאה, ואיש הראוי לביאה. 305

י [יא] אנדרוגינוס אינו מתייחד עם הנשים; ואם נתייחד--אין מכין אותו, מפני שהוא ספק. אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינוס, והטומטום.

יא [יב] אשת איש שהיה בעלה בעיר--אינה חוששת לייחוד, מפני שאימת בעלה עליה; ואם היה זה גס בה כגון שגדלה עימו, או שהייתה קרובתו--לא יתייחד עימה, ואף על פי שבעלה בעיר. וכן כל המתייחד עם אישה, והיה הפתח פתוח לרשות הרבים--אין חוששין משום ייחוד. 310

יב [יג] מי שאין לו אישה, לא ילמד תינוקות, מפני שאימות הבנים באות לבית הספר לבניהם, ונמצא מתגרה בנשים; וכן אישה, לא תלמד קטנים, מפני אבותיהן שהן באין בגלל בניהם, ונמצאו מתייחדים עימה. ואין המלמד צריך שתהיה אשתו שרויה עימו בבית הספר, אלא היא בביתה והוא מלמד במקומו. **יג** [יד] תיקנו חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בבית הכיסא, כדי שלא ייכנס איש--משום ייחוד.

יד [טו] אין ממנין אדם נאמן וכשר להיות שומר חצר שיש בה נשים, אף על פי שהוא עומד בחוץ--שאין אפטרופוס לעריות; ואסור לאדם למנות אפטרופוס על ביתו, שלא ינהיג אשתו לדבר עבירה. 315

טו [טז] אסור לתלמיד חכמים לשכון בחצר שיש בה אלמנה, אף על פי שאינו מתייחד עימה--מפני החשד--אלא אם כן הייתה אשתו עימו; וכן אלמנה אסורה לגדל כלב, מפני החשד. ולא תקנה אישה עבדים זכרים, אפילו קטנים--מפני החשד.

טז [יז] אין דורשין בסתרי עריות בשלושה--מפני שהאחד טרוד בשאלת הרב, והשניים נושאים ונותנים זה עם זה ואין דעתם פנויה לשמוע, ולפי שדעתו של אדם קרובה אצל עריות, אם נסתפק לו דבר ששמע מורה להקל; לפיכך אין דורשין אלא לשניים, כדי שיהיה האחד השומע מפנה ליבו ויודע מה שישמע מן הרב.

יז [יח] אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם, אלא לפרוש מן העריות והביאות האסורות: אמרו חכמים, בשעה שנצטוו ישראל על העריות, בכו וקיבלו מצוה זו בתרעומת ובבכייה--שנאמר "בוכה למשפחותיו" [\(במדבר יא, ג\)](#), על עסקי משפחות. [יט] ואמרו חכמים, גזל ועריות, נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן. ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן, שאין בהן פרוצין בעריות ובביאות אסורות. ואמרו חכמים, רוב בגזל, ומיעוט בעריות; והכול באבק לשון הרע.

יח [כ] לפיכך ראוי לו לאדם לכוף יצרו בדבר זה, ולהרגיל עצמו בקדושה יתרה ובמחשבה טהורה ובדעת נכונה כדי להינצל מהן; ויזהר מן הייחוד, שהוא הגורם הגדול. גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם, היזהרו בי מפני בתי, היזהרו בי מפני כלתי--כדי ללמד לתלמידים שלא יתביישו מדבר זה, ויתרחקו מן הייחוד.

יט [כא] וכן ינהוג להתרחק מן השחוק, ומן השכרות, ומדברי עגבים--שאלו גורמין גדולים הם, והם מעלות של עריות; ולא יישב בלא אישה, שמנהג זה גורם לטהרה גדולה. יתרה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה--שאין מחשבת עריות מתגברת, אלא בלב פנוי מן 335

החכמה, ובחכמה הוא אומר "איילת אהבים, ויעלת חן : דדיה, ירווך בכל עת ; באהבתה, תשגה תמיד"
(משלי ה, ט).

ספר המצוות לרמב"ם שורש ב

340 וכבר הגיע בהם הסכלות אל יותר קשה מזה וזה שהם כשמצאו דרש בפסוק יתחייב מן הדרש ההוא לעשות פעולה מן הפעולות או להרחיק ענין מן הענינים והם כלם בלא ספק דרבנן ימנו אותם בכלל המצוות ואעפ"י שפשטיה דקרא לא יורה על דבר מאותם הענינים עם השרש שהועילונו בו עליהם השלום והוא אמרם ז"ל (יבמות יא ב, כד א שבת סג א) אין מקרא יוצא מדי פשוטו והיות התלמוד שואל בכל מקום ויאמר גופיה דקרא במאי קא מדבר כשמצאו פסוק ילמדו ממנו דברים רבים על צד הבאור והראיה.

השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ג

350 וכן אמרו רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין והוא מדרש גמור ודינו מדאורייתא כדאיתא בפרקא קמא דמכות (ב ב). ובגמר עבודה זרה (לו ב) אמרו ייחוד דבת ישראל דאורייתא הוא דא"ר יוחנן רמז לייחוד מן התורה מנין ת"ל כי יסיתך אחיך בן אמך אמרי דאורייתא ייחוד אשת איש ואתא דוד גזר אפילו ייחוד דפנויה. ובספרי (קרא ס"י קטז) שנו ר' נתן אומר מכאן רמז לשיר מן התורה אלא שנתפרש ע"י עזרא. וכן בהרבה מקומות (שבת קג ב, וש"י יומא עח א, יבמו' נד ב, נדרי' לט א, סנה' מו ב, זבחי קלו ב, חולין מב א) אומרים רמז בדברים שעיקרם תורה :

תרומת הדשן חלק א (שו"ת) סימן רמב

355 אפס נראה דהך איתתא דנ"ד נהי נמי דאינה נאסרת על בעל כדברירנא לעיל, מ"מ עוברת על דת מיקרי הואיל ונתיחדה מרצונה כמה פעמים בין הנכרים. דהא פריך תלמודא פ' המדיר /כתובות דף ע"ב עמוד א' / הלכה בשוק וראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה כו', פרש"י אמאי קרית ליה דת יהודית דת משה היא, ויחוד אשת איש נמי דאורייתא כדאיתא פ' אין מעמידין. ואע"ג דרמב"ם כתב דאינו אלא מדברי קבלה הא איהו נמי כתב דפריעת ראש באשה אינו אלא זהירות מדרבנן כדמוכח מלשונו, ומסתמא ס"ל הא דפריך תלמודא דאורייתא ר"ל רמז דאורייתא יש לה, וא"כ ה"ה יחוד נמי.